

„Rendőrfőnök, távozzék!”

A juliusi ítéletek — és egy „furcsa” plakát.

(A Népszava bécsi tudósítójától.) Bécs utcáin kedd óta hatalmas plakátokra terelődik a járőrelők figyelmé. A plakátok Karl Kraus neves bécsi írónak Schober rendőrfőnökhöz intézett fölhívását tartalmazzák, hogy a rendőrfőnök mondjon le! Akinek a forma niellékes, aki csak a dolgok lényegét kutatja, az nem fog megütödni azokon a furcsa külsőségeken, amelyekbe egy Valaki — ilyennek Karl Kraus Bécsben mindenki elismeri — ezt az ő akcióját öltöztetni jónak látta. Az a tény, hogy ez a bécsi író, a szócsinálásnak és az írói készségnek általában elismert művésze ezúttal csak egyetlen, öt szóból álló mondatot nyomtatott a plakátjára, — ez lehet eredetiségre való törekvés; különcöknek is nevezhetik. Sőt, ennek az írónak az ellenfelei és a rendőrség vezetőjének a barátai még azt is mondhatják, amint hogy mondják is már, hogy Kraus csak „föltűnési viszketegből” adta ki ezt a plakátot, amelyen, amint mondtuk, csak ennyi áll: „Schober János bécsi rendőrfőnök, fölszólítom önt, hogy mondjon le!” — Ismételjük, a formaságok ellen, amelyeket az elismert stílisművész itt alkalmazott, emelhetnek kifogásokat, de a lényeg más. A lényeg az, hogy a közvéleménynek a bécsi rendőrség vezetőjével szemben hangoztatott ez a követelése nem gyöngül, hanem igenis, erősödik. A lényeg az, hogy ha akad a szervezett munkásság politikai pártján kívül álló férfi, akiről még ellenfelei is elismerik, hogy becsületes meggyőződésű ember, hogy cselekedeteiben csak az idealizmus vezet, hogy lelki és anyagi függetlenséggel mindig mindig csak olyasmival harcolt, amit erkölcsi vagy egyéb, de mindig csak becsületes szempontból károsnak tartott, ha van a szociáldemokratákon kívül ilyen férfi, az ime, a szociáldemokraták erkölcsi követelése mellé áll. Igaz, egyetlen plakáttal a hatalom birtokosát nem lehet a pozíciójából kimozdítani, még akkor sem, ha ezt a plakátot a polgári publicisztikának olyan előkelő és művészi mestere szerkeszti meg, mint amilyen Karl Kraus. De mindenestre a képviselt ügy igazságát mutatja, hogy amit a tollforgatásnak elismert mestere dörgedelmes szövegeket is kifejthetett volna, azt egyetlen mondatba is össze tudta sűriteni — úgy, hogy vágjon és fájdalmat is okozzon!

Természetes, hogy „az illetékesek” — akik Karl Kraus illetékességét tagadják leginkább — az ő egyetlen mondatával szemben a — rosszul megfogalmazott és helytelenül alkalmazott mondatoknak és szavaknak egész áradatával rukkolnak ki.

A gyorsan világgá röpitett ellennyilatkozatok szerzői — a rendőrségi alkalmazottak — legfőbb és legerősebb érveiknek azt tekintik, hogy ők zárt sorokban állnak a rendőrség vezetője — mögött. Pedig az ilyen elhelyezkedés — mondja az újság testvérülapunk is, az *Arbeiter-Zeitung* — az ügy szempontjából még semmit sem jelent. A többi argumentum, az, hogy Schober ur leköszöntetésére ki az illetékes s hogy kik bírálják el helyesen és igazságosan a rendőrségnek a juliusi napokban tanúsított magatartását, az mind olyan, hogy szóra sem érdemes, mert üres kibúvók keresése és a katasztrófát előidézett rendőrség öndicséretének az unalmassáig való ismételtetése. Amikor a szociáldemokrata párt által a napokban lefolytatott tömeggyűlések egyikén Seitz elvtárs, Bécs városának kétharmadnyi többségre támaszkodó polgármestere intézett a rendőrség vezetőjéhez „távozásra vonatkozó udvarias fölhívást”, — akkor is azt felelték a hatalmon levők szócsöveivel, hogy a polgármester ilyen fölszólításra nem illetékes. S amikor újabb és újabb vádak halmozódnak abban az irányban, hogy a rendőrség ismert módon való beavatkozásának elmaradásával a juliusi véres katasztrófa is elmaradt volna, a rendőrség egyre csak azt ismételteti, hogy magatartását megdicsérették — a kapitalista körök és a keresztény-szociális kormányzat.

Tagadhatatlan — és sajnos — hogy erről az oldalról valóban nem fukarkodtak dícsérettel és kézzelfogható, pénzbeli és egyéb ajándékokkal, amelyekkel a rendőrséget valószínűleg elhalmozták. De az igazság mellett ez mitsem bizonyít. Még a juliusi események vádlottainak pöreiben hozott bírósági ítéletek tükrében is más az igazság. Eddig ugyanis ezeknek a vádlottaknak vagy négy csoportja állt már a bíróság előtt. Közel husz egyen fölött ítélt már a bíróság, majdnem a felével szemben az ítélet fölmentő volt, három hó-

napnál súlyosabb ítéletet a bíróság, talán egyetlen esetet kivéve, nem is hoztak! Ha meggondoljuk, hogy ezeket a vádlottakat a rendőrség állította a bíróság elé a „lázasnak”, a „gyilkosságnak” és a „rablásnak” s más hasonló szörnyű vádnak a bélyegével, ha meggondoljuk, hogy ezeknek a vádnak a megkonstruálásában a rendőrséget az egész hivatalos apparátus segítette, a véres eseményektől megriadt polgári közvélemény pedig a megfelelő kísérezést szolgáltatta, ha mindezt

Három vendéglői asztal és a világvárosi közlekedés.

Akik ellenségei Nagy-Budapestnek. — Villamososok Angyalföldön, Újpesten és Megyeren.

Még a háboru előtt, „a régi jó békevilágban” történt, hogy Budapest városa kihágási eljárást indított egy újpesti vendéglős ellen azon a címen, hogy „Budapest területén engedély nélkül vendéglőipart gyakorolt”. Amikor az ügyirat már elegendő vastagságra duzzadt, az egyik újító szellemű referens kiment a vendéglősé, hogy a helyszínen álapítsa meg a tényállást. Akkor aztán kitűnt, hogy a vendéglősnek éppen Budapest és Újpest határán, de még újpesti területen volt a vendéglője, azonban, ha nyáridőben sokan találtak betérni hozzá, megesett, hogy három vendéglői asztal átkerült Budapest főváros területére... Hogy aztán az újpesti vendéglőst ezért a szörnyű kihágásért fölakasztották-e vagy csak kerékbetörték, azt ma már bajos volna megállapítani. Az a szellem azonban, amellyel a főváros és Újpest közlekedésügyi kapcsolatait évtizedeken át egészen az utolsó évekig intézték, ennek a három vendéglői asztallal kapcsolatos kihágási ügynek az arnyékában fogamzott és annak a színvonaláról foglalt állást Nagy-Budapest problémájához. Ez a háromasztalos látóköri bizony még ma is szélesbédett európai horizontig. A főváros és Újpest közlekedésügyi kapcsolatainak irányításánál máig is bőven akadnak olyan jelenségek, amelyek azt a látogatást keltik, hogy

a világváros közlekedésügyének irányítói ellenségei Nagy-Budapest gondolatának.

Jellemző bizonyítéka ennek az a huza-vona, amely az Újpest városát megillető forgalmi részesedés körül már

két évtizede szembeállítja egymással a fővárost legfontosabb elővárosával, Újpestelel.

Újpest városát ugyanis a Bur-vasutttal kötött területhasználati szerződése szerint a villamos bruttóbevételeiből részesedés illeti meg. Újpest annak idején pört is indított részesedésért, de a pör 1909 óta szünetel, mert a főváros és Újpest akkoriban ideiglenes megállapodást kötöttek, amelynek értelmében a bevétel 40%-a Újpesten illeti. Ezt az ideiglenes megállapodást a főváros 1917 végéig be is tartotta. Azóta azonban mindössze az 1921. év két hónapjára fizetett a vállalat Újpesten részesedést, valamint a múlt év júniusában előlegként félmillió forintot. Ha az illetékes körök az a gondolat vezetné, hogy Nagy-Budapest kialakulását elő kell segíteni, ezt a vitás ügyet már rég rendezhetnék volna. Elvégre Budapest gazdasági élete nem lekicsinyelendő támogatást kap Újpest lakosaitól, akik jelentősebb bevásárlásaikkal a fővárosi üzleteket keresik föl, kulturális szükségleteiket Budapesten elégítik ki s akiknek egész élete együvéforrott a fővárossal — akár tetszik ez a vámsorompós szellemnek, akár nem. Nagy igazság rejlik abban az újpesti panaszban, hogy

a fővárosi mostohája Újpestelel, amelyet csak amolyan gyarmatszámba vesz.

A háromasztalos látóköri közlekedéspolitikai természetesen a vámsorompón innen és túl egyformán érvényesül.

Angyalföld

Közlekedésügye jellemző példa a bűnös múlt és a határozatlan jelen közlekedéspolitikájának mulasztásaira. Angyalföld a főváros egyik legerőteljesebben fejlődő része. Amíg a főváros lakossága az utolsó 45 évben mintegy két és félszeresére nőtt, addig a VI. kerület népessége megháromszorozódott: a gyarapodás oroszlan-része Angyalföld fejlődésének számszerű bizonyítéka.

Ezt a városrészt két villamosvonal köti össze egyfelől a Nyugati pályaudvarral, másfelől Újpestelel és Rákospalotával: a Váci-uti és a Lehel-utcai. Bár mindkét vonalon — a budapesti szociáldemokrata törvényhatósági frakció közbenjárására — az utóbbi időben jelentősen megjavult a forgalom (a Váci-uton órán-

meggondoljuk, akkor mondhatjuk, hogy a rendőrség állításai és a függetlenül ítélező bíróság ítéletei éles ellentétben állanak. Ezek az ítéletek — noha még mindig nem elég enyhék — valóban nem olyanok, hogy a maga igazát bizonyíthassa velük — a rendőrség. Nyilván ez a fontos körülmény is hozzájárult, hogy a közügyeknek olyan jószemű és finomlelkű figyelője, mint amilyen a „Fackel” című folyóiratnak a szerkesztője, kiragasztassa a bécsi plakátoszlopokra az egyetlen pontból, sőt egyetlen mondatból álló erkölcsi követelést. Ami az illetékességet illeti, arról ebben a juliusi események nyomán megindult súlyos pörben még majd a történelem is ítélkezik.

(B. M.)

kint — a pótkocsikkal együtt — 72 kocsi, a Lehel-utcán pedig 62 kocsi közlekedik), ennek a városrésznél a lakói joggal panaszkodhatnak, hogy

voltaképpen el vannak vágva a világtól.

A Váci-uti és Lehel-utcai villamosvonalak között ugyanis nincs semilyen összeköttetés, úgy, hogy bármelyik részébe igyekeznek is az emberek a városnak, kénytelenek a Nyugati pályaudvart megkerülni s a kerülőre munkábanmenet és munkábóljövet órákat áldozni. Külföldön a világvárosi villamosforgalom kialakulásánál már a kezdet kezdetén gondoltak arra, hogy a város központja felé futó küllővonalakat megfelelő távolságokra körüli ivvonalak kapcsolják egymáshoz. Ilyen körüli ivvonalra van szükség az Aréna-uton át — ez, amint már jeleztük, végre-valahára meg is valósul! — és a Hungária-köruton. Hasonló összeköttetésre volna szükség

Budapest mai határára kívül körforgalmi gyorsvasút

alakjában, amely egy órával megrövidítené az Angyalföldről vagy Újpestről például pest-erzsébeti vagy kispesti munkahelyre igyekvők útját. Addig is azonban, amíg mindezek az új vonalak kiépülhetnek, az angyalföldi lakosság

autobuszösszeköttetést követel a Váci-ut és Hungária-körut sarkától a Keleti pályaudvar felé.

Nagy akadály a gyors életképes fejlődésének az amugyis elhalásra itélt Nyugati pályaudvar, amelynek gyors kitelepítése az egész városrészt föllendülésre vezethetne. Hasonló fontosságú problémája Angyalföld közlekedésügyének

az óbudai híd

fölépítése. Jelenleg Angyalföld és a Vizafogó lakói csak a Margithídon vagy az újpesti hídon át tudják megközelíteni a budai oldalt. A híd nélkül a szó szoros értelmében bénaságra van kárthatva az egész hatalmas városrészt gazdasági élete.

Súlyos és indokolt panaszok az Angyalföldieknek, hogy

nincsen közvetlen villamosösszeköttetésük.

Valamennyi villamosvonal csak átfut Angyalföldön és a Váci-uti vagy a Lehel-utcai vonalon a haza reggeli órákban már zsúfoltan érkezik Újpest, Megyer, Rákospalota és István-telek felől a kocsik. Művészet kell ahhoz, hogy ilyen zsúfoló kocsira fölvergődhessék az angyalföldi munkás vagy tisztviselő. Föltétlen kívánságuk azért, hogy a Béke-térről kiinduló küllő vonalat kapjanak, amely egyedüli orvoslása a jelenlegi borzalmas állapotoknak, amelyek tömegtelen balesetnek az előidézői. Ha mostanság az átfutó vonalakon akár Budapest belsejében, akár a vámsorompón kívül valami fönnakadás történik, Angyalföld teljesen elszigetelődik a világtól.

Újpest

már 60 évvel ezelőtt a legjelentékenyebb helysége volt a főváros környékének: 1869-ben 6722 lakosa volt. Husz év alatt, 1890-ig a lakosság 23.521-re gyarapodott. Újpest igazi fejlődése a gyárpar egyre nagyobbarányú letelepedésével egyidejűen ezután következett be: az 1920. évi népszámlálás már 56.489 lakost állapított meg. Ezzel azonban még nem ért véget Újpest fejlődése, aminek élénk bizonyossága, hogy közművekkel ellátott területét szívesen keresik föl újabb és újabb gyárüzemek. A legutolsó időben is két nagy textilgyár épült, amelyek sokszáz munkást foglalkoztatnak. Az ipari fejlődés nyomán

évről-évre újabb és újabb utcák bujnak ki a földből,

apró házikókkal, amelyek a gyárváros lakásnyomoruságán keveset enyhítenek ugyan, de a fővárosból a környékre menekülőknél át-

landóan jelentékeny tömegeit szívják föl. A város terjeszkedésének természetes iránya észak felé mutat: *Megyer felé* terjeszkedik a fejlődő, izmosodó várostest, és ez adja meg azt a fő irányt is, amelyben a város közlekedésének fejlődnie kell.

De a megyeri közlekedés fejlesztésén kívül, amelyről az alábbiakban lesz szó, vannak Ujpestnek más közlekedéspolitikai kívánságai is, amelyek teljesítése nem volna probléma, ha Nagy-Budapest közlekedésügyét nem annak a bizonyos három vendéglői asztalnak a távlatából intéznék. Ezek közül a legsúlyosabb a *budai részekkel való kapcsolat* kérdése. Amikor az ujpesti hidat építették, az állam hozzájárulást követelt volt Ujpest közlekedésétől, amely fődözse a hidnak kocsiforgalom céljaira való berendezését. Ujpest akkori kupaktanácsa nem volt hajlandó kinyitni bugyellárását, az állam ugyanugy szűkmarkoskodott, így aztán

az ujpesti hidon, a vasuti sín mentén, csak keskeny gyalogut vezet,

amely nyári időben, vasárnap, a kora délelőtti és késő esti órákban, még a gyalogos forgalmat is csak ügyel-bajjal tudja lebonyolítani. A budai forgalom megkönnyítésére a város *kompjárdot* létesített a Zsilip-utcától a Római-fürdőig. Csakhogy ez nem sokat ér, mert

a főváros mindaddig nem tartotta szükségesnek, hogy teherközlekedés céljaira alkalmas utat létesítsen a római fürdői hajóállomásig.

Ujpest vasárnaponként ezer és ezer kirándulót önt a Római-fürdőbe, de az ipar és kereskedelem szempontjából a közlekedésnek alig van haszna, mert a *római-fürdői homoktengeren* teherkocsi nem tud átgázolni. Más megoldás hiányában az Óbuda-Hungária-uti hid fölépítése is nagy szolgálatot tenne Ujpest lakosságának.

Ujpestről mintegy 100 nyomdász és nagyon sok élettermi munkás, szállodai és kávéházi alkalmazott jár be a fővárosba dolgozni, akik máig is kénytelenek a hajnali első villamoskocsikat bevárni, hogy hazajuthassanak. Ezeknek is, valamint az ujpesti piaci árusoknak is életérdekük, hogy az *éjszakai órákban* Ujpest és Budapest között külön villamosjárat közlekedjék.

Az őszi hónapokra ígért sinautót lehetősen a Keleti pályaudvartól kellene indítani

hajnali 1/3 órakor.

A város tanácsa szükségesnek tartja az 55-ös és az A-vonal menetirányának fölcserélését, hogy az Árpád-ut és István-utca sarkán megszűnjék a veszedelmes kanyarulatok és egyes vágánykereszteszések létesüljön s megszűnjék a jelenlegi tarifa visszassága is, aminek más-különbben csak helyi átszállójegyekkel lehetne véget vetni.

Megyer

felé a B-kocsi egyetlen sín páron közlekedik s az Andrássy-uti és városközi kitérőnél 10-15 percet kénytelenek az utasok várni, amíg a szembejövő kocsi megérkezik. Ennek a tartáhatatlan állapotnak

a megyeri vonal második vágányának a háború előtt már tervbevetett kiépítésével

sürgősen véget kell vetni, annyival is inkább, mert az *új közlekedést* csak ezen a vonalon lehet megközelíteni s mert az *ujpesti Stadion* sokezer látogatóját az egy sín pár jelenleg képtelen a kitérés rendszerrel fönnakadás nélkül elszállítani. Ezzel kapcsolatban a *hurokvágálynak a Főthi-utra leendő áthelyezését* is kéri Ujpest, hogy a villamos közvetlenül a temető bejáratánál álljon meg s a temetőt látogató közönségnek ne kelljen mintegy fél-kilométert gyalogolnia.

Elmaradhatatlan

a 87-es vonalnak a Károlyi-iptartelepig való meghosszabbítása

is, ahol mintegy 150 család lakik. Nyáron a megyeri strandot olykor 15.000 fővárosi és ujpesti kiránduló is fölkeresi, akik most kénytelenek az egész napi üdülés értékét lerontani azzal, hogy a poros országuton kutyagolnak

jó negyedóraig, amíg elérik a villamost. Az Egyesült Izzólámpagyár, a Cérnagyár és a Pollák-gyár, valamint a szomszédos ipartelepek mintegy 10.000 dolgozójára nézve hasonlóképpen életérdek volna

az 55-ös vonalnak a rákospalotai vasútállomástól a Vécsey-utcán át a 87-es vonallal való összekötése

is. Csakhogy az éjszerü és jogosult kívánságok teljesítésének útjába áll a Beszkárnak a három vendéglői asztal tragikomédiáját emlékeztünkbe idéző politikája, amely beruházásait mindenáron csak a folyó bevételekből akarja födözni és ezért makacsul elzárkózik a beruházókölcsön fölvétele elől. Márpedig *Nagy-Budapest közlekedését nagyarányú beruházás nélkül világvárosi színvonalra emelni nem lehet.*

„Az állam nem károsodhatik.“

Az Augusztá-telepen az állami lakásokért burkolt lelépési díjat kell fizetni.

Vass József népjóléti miniszter nemrégiben a lakásforgalom fölszabadtításának kérdésével kapcsolatosan kijelentette, hogy a *háztulajdonosoktól a mai viszonyok között szivtelenség, ha lelépési díjat követelnék az üres lakásokért.* Ennek a miniszteri kijelentésnek a megróvó jellege természetesen hatástalanul pergett le a háztulajdonosok martalócösztőneiről, de úgy látszik, hogy *akadémikus értelmű* volt magánál a népjóléti miniszteriumnál és az annak főnhatósága alá tartozó állami intézményeknél is, amelyek pedig *Vass József* miniszteri jogköre alá tartoznak.

Az Augusztá-telepen embertelen és egészségtelen viszonyok és falak között sokszáz munkásember keresett magának födelet. És éppen azért, mert védtelen munkások, akik kénytelenek *lehetetlenül alacsony bérékért* dolgozni, vagy pedig ki vannak téve annak a rémségnek, hogy hetekig, hónapokig *munkátalanok*, nagyon nehezükre esik a házbérfizetés. A telep gondnoksága pedig nem ismeri azt az *irgalmasságot*, amely pedig a népjóléti miniszterium vezetőjének életprogramja.

Ha a lakások bérlői szomorú kénytelenségből elmaradnak a lakbérfizetéssel, az érvényben levő lakbérrendelet idevágó szakaszára való hivatkozással, irgalmatlanul kilakoltatják őket.

A népjóléti miniszter pedig hiába hivatkozott arra, hogy a lakások fölszabadtításának ideje elérkezett, a még mindig teljes erővel dühöngő lakásnyomorúság hajléktalanokat, a tömeglakásba zsufoltakat eltölti a vágygal, hogy mégis csak födél alá jussanak. Így azután a házbérfizetés miatt kilakoltatottak lakásaira az Augusztá-telepen is sok a jelentkező.

A kilakoltatottak lakásait az *Augusztá-telep gondnoksága* azonban csak akkor adja át az *új lakosok, ha az illető vállálja a régi lakó tartozásának megfizetését.* Ezek a tartozások pedig a szegény embereknek nagyon nagy összeget, 100-200 pengőt tesznek ki. Legutóbb egy kö-

bányai család kért egy ilyen kilakoltatott után maradt lakást az Augusztá-telep gondnokságától. Ezt a családot is hatóságilag lakoltatták ki a Szent László-téren levő pinceoduból. A válasza itt is ugyanaz volt:

Van üres lakás, de meg kell, hogy fizesse a régi lakó 100 pengőt kitevő lakbértartozását.

A szegény hajléktalan ember nagyot gondolt, talán hallott valamit a népjóléti miniszter kijelentéséről, elment tehát a miniszter ur titkárához és elpanaszolta, hogy milyen helyzet alakult ki az Augusztá-telepen. A szegény ember a titkártól elcsodálkozva hallotta — minden fölháborodás nélkül, nyilván ezt az állapotot természetesnek tartó hangsúllyal —, hogy:

— *Ja, uram, az állam nem károsodhatik!*

Ha Vass népjóléti miniszter szivtelenségnek tartotta, hogy a mai viszonyok között a háziurak lelépési díjat szednek, vajjon milyen jellezővel illeti a *lélépési díjszedésnek ezt a burkolt formáját*, amely az Augusztá-telepen divik? *Az Augusztá-telep a népjóléti miniszterium hatásköre alá tartozik.* Minden késedelem nélkül találja meg tehát a miniszter annak a módját, hogy ezek az állapotok megszűnjenek az Augusztá-telepen és az üres lakásra rászorultak minden embertelen és megfizethetetlen lelépési díj nélkül jussanak hajlékhoz, — legalább ezen az állami telepen.

Esztergályos elvtárs nyilatkozata. Kaptuk a következő nyilatkozatot: Az „Uj Nemzedék“ szerda délutáni számában Pécsről keltezt ottomba és szemérmetlen rágalomként hemzsegő cikket közölt rólam. Talán fölösleges is megállapítanom, hogy a páterék lapja *ismét hazudott.* Válaszom erre egyszerűen az, hogy az „Uj Nemzedék“ ellen megindítom a sajtópört. *Esztergályos János*, országgyűlési képviselő.

Ne ölj!

— *Irtá Nechanszky Lajos.* —

Ott álltam a tóparton. Köröskörül gigászi, iromba fák könyököltek a vízre és sötét fekete-zöld-bronz színükkel döbbenetesen komorrá festették a lomha habokat. A vizen nagy, undorító uszónövények és füesomók himbálóztak, mint apró szigetek, körülöttük megszámlálhatatlan tömegekben milliárd és milliárd vízbogár, pók, csuszó-mászó féreg nyüzsgött föl és alá. Esteledett. A nap végső erejével szétaszította vörös foszlányait a levegőben, s végigvonszolgatta, lüktette a fák ágai között és súlyos vérsávoakat lóbált szét a reszkető vizlapon. Fáradt és konok volt minden és minden. A mellemen fuldokolva zihált a esömör. Kesernyésre torzult az arcom s szemem unottan, lomhán keresgélte valami támaszt, valami megnyugtató pontot a nyöszörgő partokon. Hiába! Nem volt sehol seímmi biztató, semmi valami jószágos pont, fény, szín, hang és a dolgok: a fű, a por, a bokrok, a vibráló víztömeg, a levegő úgy hullottak belém, szememen át, mint valami végtelen, bántó, marcangoló ital. A fásult tétováság rátelepedett vállaimra s úgy markolászott rajtuk, mint a sakál a dögön. És minden hang megremegtetett. A víztükör suttogása, a levegő zugása, a denevérek és esti bogarak bokorverése, a fák jajgatása úgy rimázkodott körülöttem, mint valami fekete templomorgona halottsirató zenéje. Kivert a láz és kitépte szememből a könnyeket; a könnyeket, amelyek bágyadtan csüngtek pilláimon és nem akartak aláhullni arcomon.

S most a hátam mögött valami lassu, cammogó, cuppogó, csuszó-mászó zajt hallottam. Megfordultam és egy förtelmes, göröngyöshátú béka állt a lábam előtt. Két szemé utálatosan fehérlett felém és pohos nyaka fuldokolva rán-

gatózott. S ahogy néztem, egyszerre kizuhant belőlem a Gyűlölet és az ölé, pusztító Iszonyodás. Egy láthatatlan kéz belé-beléfojtott a torkomba. Az undorodás csuf nyálesomókat buktatott ki a számból és végigcsurgatta mellemen. Belémremegett a Világ minden tébolyuló örülete és elöntött a vér s a düh.

Leszakítottam egy ágat az egyik bokorról és rásújtottam az állatra. Aztán kiesett belőlem végkép a gondolat, a türelem, az irgalom és rángatózó, könyörtelen erővel csapkodtam a béka testére.

— Hej! — ordított a vérem. Hej! — tombolt a lázam, az izmem s a homlokomra ülő kín; megdöglesz, megdöglesz, elpusztulsz, darabokra téplek! Utőttem, vagdalóztam, amíg verejtékem csuromvizesre nem áztatta hajamat, nyakamat, mellemet. Belészédültem, beléroskadtam az erőlködésbe, a dühbe, a keserűségbe, az undorodásba. Valami, valami iz, hang, szín vagy kép megállította most a kezemet. Ugy álltam ott, mint valami sujtani akaró hóhér a fetrengő áldozat fölött, de már állt az ág a levegőben, mozdulatlanul karomban, már nem zuhant le a testre. Már nagyon belémfogódzott ez az idegen és idegenül is bennem gyökeredző VALAMI! És úgy szólt: Ne ölj! És felhördült a vérem: Ne ölj! A vérem, ami még épp az imént hajszolt, üzött, hogy üssek. És fölzugott a sok iszonyatos fakorona, törzs, gyökér, moha: Ne ölj! És följajdult a tó vize, remegve, hanykolódva, irtózza: Ne ölj! És fölreszkettek a bokrok, a denevérek, a hold, a fű, a por, az izzó felhők Ne ölj! És üvöltött az agyam, a szívem: Ne ölj! Ne ölj!

És alattam, a földön ott hevert a béka. Vonnaglott és lassan-lassan csuszott, vonszolta magát ide-oda a porban. És rettentően kisuhanós, ölé, gyötrő szeme könyörögve zokogta felém: Ne ölj!... Ne ölj!... Ne ölj!...

Ó!... nyögtem alélo torokkal, szívvél. Mit tet-

tem! Mit tettem! Én! Én! Én! Öltém! Én öltém! Kidöbent belőlem a Kín. Lehulltam a béka mellé és rémülő, könnytelen szemmel meredtem véres testére. Már nem volt benne élet. Olyan mozdulatlan, olyan égre tomboló, iszonyatos volt zuzott, halott teste, mint Abelé, azon a régi, régi éjszakán. Igen, igen... Káin költözött most beléd, örvénylette felém minden véresöppem, minden lihegése és minden fölémhulló árnyék.

De nem! — ordítottam, zugtam, jajgattam a felhők felé. — Nem, nem, nem!... ez törvény! Törvény! Törvény! Ölj! Ölj — ez a törvény! Mert minden öl! Fölugrottam és nekifeszítettem a mellemet az esnek. Ölj! Ölj! Ölj! Mert öl a fű, a bogár, öl a tűz, a víz, a levegő, a baktérium, a kenyér, a pénz, az Isten, az Ember! Igen, igen, öl minden! És én ember vagyok! Csak ember! Csak! Csak! És öök! Én is! Én is! Mint minden más. Mert ez a törvény! Jaj, jaj, jaj, ez a törvény!!

De hiába! Futottam, futottam; futnom kellett, valami elhajsolt, elvert innen. Talán a kín, a jaj, tán a belémlopakodó lélek, tán... nem tudom mi. Kergetett valami és szétörtte bennem a Mindenség minden törvényét. Az öljt is! Jaj, jaj, jaj! Rámhördült, körémfonódott az önmagával vajudó éjszaka és rámhugogott a fák közül, mint valami éhes, fekete varjucsapat. A szél vert, vert kegyetlenül, s a felhők citakarták előlem az eget. S minden el-elajulóan dübörögte bennem: *öltél, öltél, öltél!* Öltém, öltém, öltém! — zugtam. — Én!... Én!... Én!...

Hátranéztem a bokrok felé, ahol a béka feküdt. Már összeolvadtak az éjszakával. Csak egy fekete tömeg nyult ki előre, felém, mint egy torokba kapó kéz, mint egy rettenetes, mászás, súlyos, súlyos ököl. Tántorogva iramodtam tovább a Schovába. Futottam, futottam és ziláltam mellemen a kint: öltém..., öltém... öltém...